

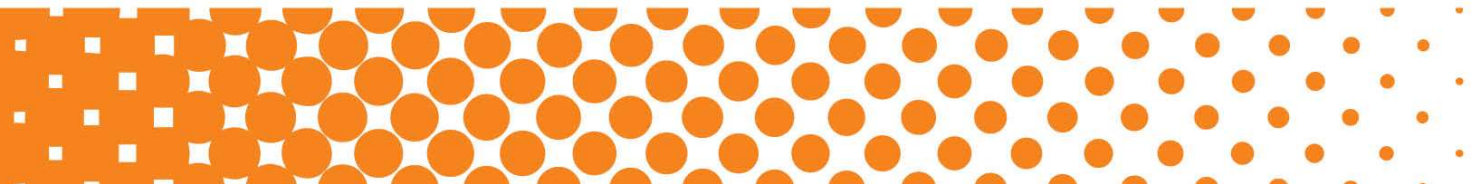

Als je gelooft in je werk!

Praten als er weinig woorden zijn

Zingevinggerichte motiverende gespreksvoering

**Symposium Zingeving in de Spreekkamer. Diversiteit in Verbinding.
Door dr. Aliza Damsma, Lector Zorg en Zingeving Viaa.**

Disclosure

Geen belangenverstrengeling

Geen relatie met bedrijven

Gesubsidieerd onderzoek via SIA, ZonMW, VWS Werkplaats
Sociaal Domein & Provincie Overijssel.

*We streven naar Open Access publicaties en publiek delen
materialen en producten via CC-BY-SA licentie.*

Even kennismaken

Dr. Aliza Damsma Bakker,
onderwijskundige, docent
verpleegkunde én lector
Zorg en Zingeving.
Academie Health Care,
Viaa (Zwolle)

Bezoek ons op:

<https://www.viaa.nl/lectoraat-zorg-en-zingeving/>

Opzet van de workshop

Inleiding

- Van Motiverende Gesprekvoering
- Naar Zingevende Gespreksvoering

Praktisch oefenen: werkvormen en casus

Afronding

Dimensie of uitgangspositie?!

- **Spiritualiteit of Zingeving**

'Spiritualiteit is de dynamische dimensie van het menselijk leven die betrekking heeft op de manier waarop personen (individueel zowel als in gemeenschap) zin, doel en transcendentie ervaren, uitdrukken en/of zoeken en waarop zij zich verbinden met/verhouden tot het moment, zichzelf, anderen, de natuur, het betekenisvolle en/of het heilige' (www.pallialine.nl, van Nolan, 2011)

- **Zorg voor zingeving: Begint bij de relatie met die ander; spirituele zorg, of zorg voor zingeving past zich dan aan op de behoefte van die ander.**

Onder zorg voor zingeving (spirituele zorg) wordt in het kader van deze standaard verstaan: de zorg 'waarmee de behoefte van de menselijke geest wordt herkent en daarop reageert wanneer deze geconfronteerd wordt met levensveranderende gebeurtenissen (zoals geboorte, trauma, slechte gezondheid, verlies) of verdriet, en waarmee wordt voorzien in de behoefte aan betekenis, zelfwaarde, expressie, geloofsondersteuning, wellicht voor rituelen, gebed of sacrament, of eenvoudigweg een aanvoelend luisterend oor. Spirituele zorg begint bij het aanmoedigen van menselijk contact in een meelevende relatie en beweegt zich in de gewenste richting' (EPICC competenties, 2019)

Inleiding: botsende systemen...

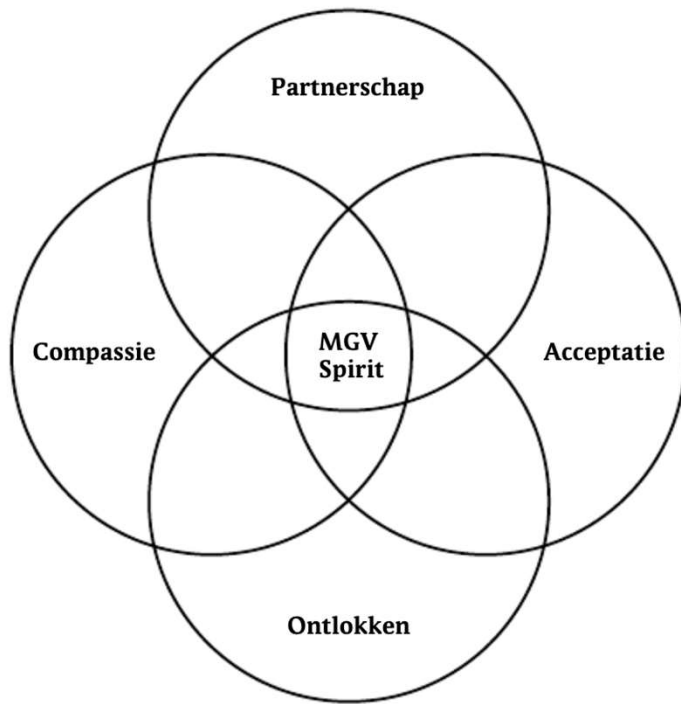
Waarom is dat zo van belang?

De positie van spiritualiteit doet ertoe, het is de basis van waaruit andere domeinen gekleurd worden

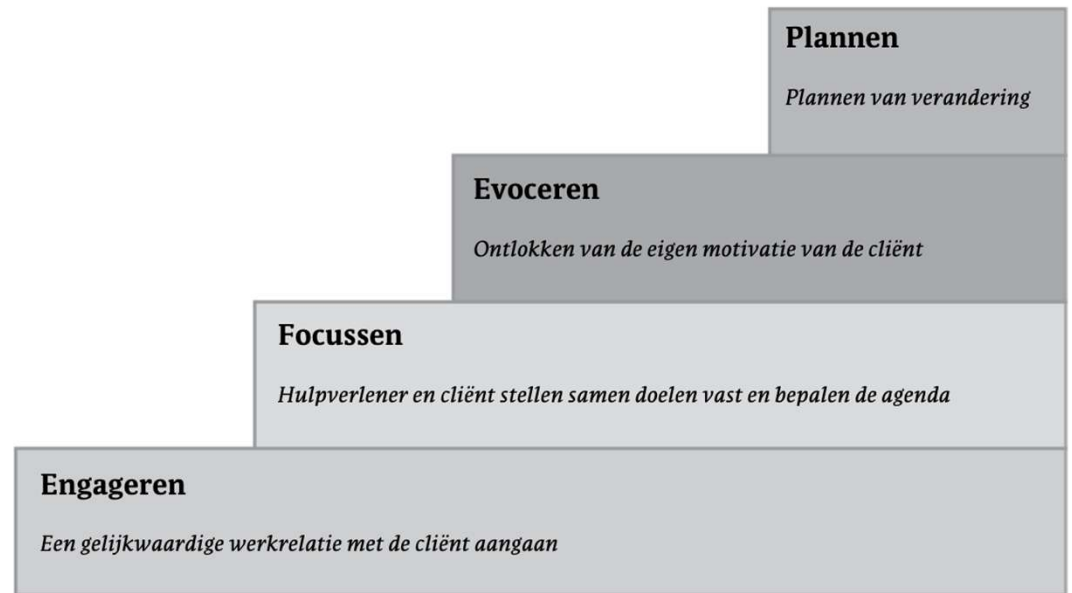
Taal, herkennen we die? Denk aan ICF, Positieve gezondheid

Motiverende Gespreksvoering

FIGUUR 1 *Spirit van motiverende gespreksvoering*

FIGUUR 2 *Vier processen van motiverende gespreksvoering*

Overgenomen uit Baron, de Jonge & Schippers (2015), zie bronnen voor bronverwijzing

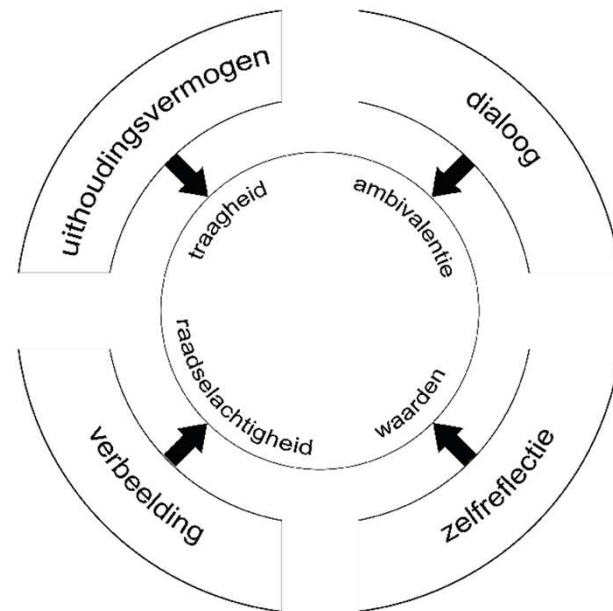

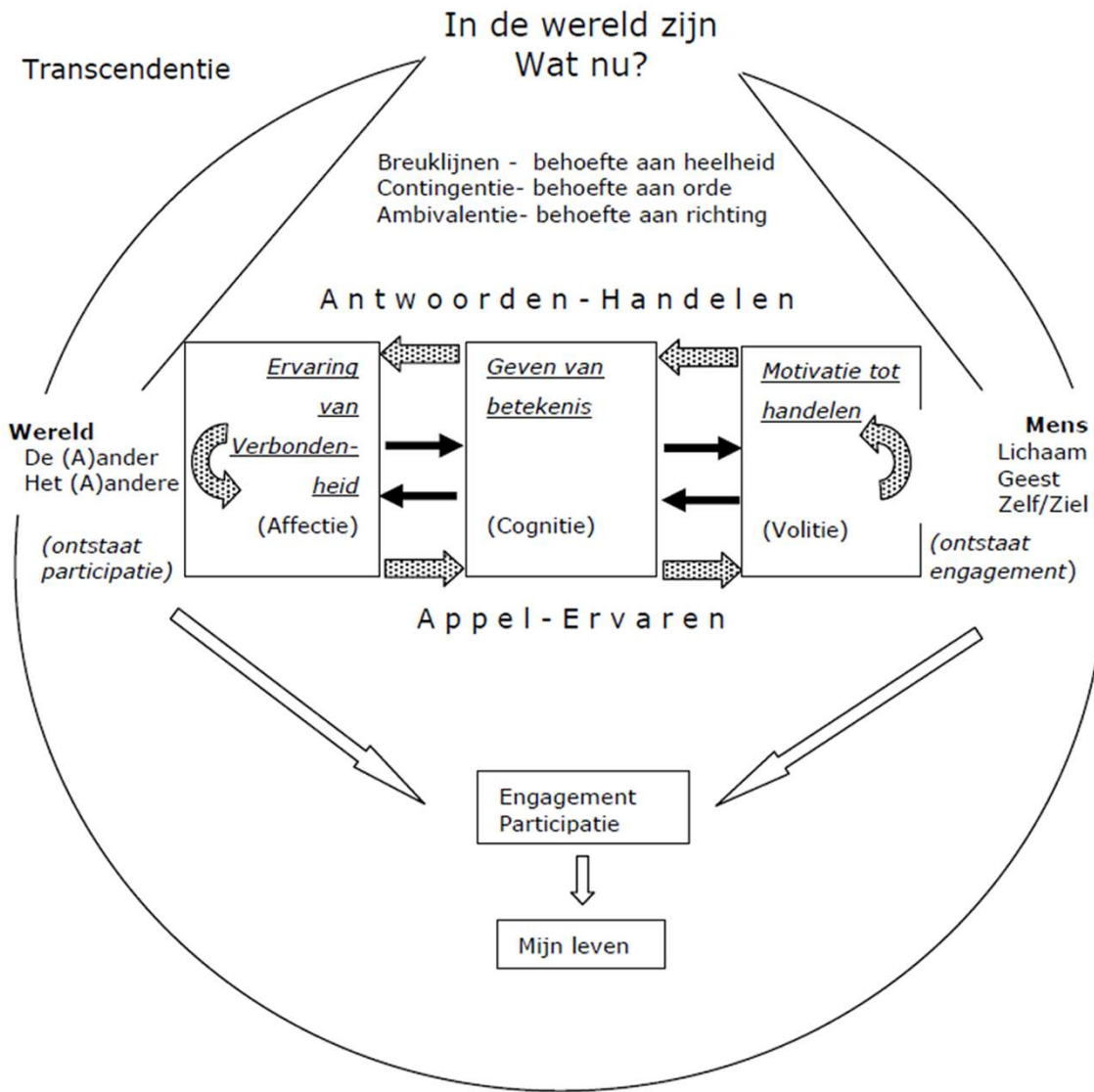
Zingevende Gespreksvoering

Volgens Vosselman & van Hout (2013)

Startpunt is de 'Zinvraag'

Verkennen: traagheid, ambivalentie, raadselachtigheid en waarden

Zingevingprocesmodel
van Smit, 2015, p89

Oefenen!

Casusoefening: bewuste keuzes

Neem een casus in je gedachten, of deel deze met je gesprekspartners waarin je een aspect van zingevende gespreksvoering expliciet wil verkennen met de ander.

Welke aspect wil je verkennen?

Waarom denk je dat dit aspect het verkennen waard is in deze situatie?

Waar zou de verkenning op gericht zijn?

Welke werkwijze zou daarbij passen?

Wat vraagt dat van jouzelf?

Aspect op voorgrond	Traagheid	Waarden	Raadselachtigheid	Ambivalentie
Methodische benadering	Uithoudingsvermogen Naar de pijn toe De kunst van het wachten	Zelfreflectie	Verbeelding	Dialogoog
Valkuilen	Vermijding of afwending van intense gevoelens Reparatiereflex	Maakbaarheidsillusie Te weinig aandacht voor kwetsbaarheid	De vraag diskwalificeren Steven naar rationele verklaringen	Streven naar eenduidigheid Voortijdig oordelen
Werkwijze	Gevoelsreflecties Stiltes Focussen Mindfulness	Oefeningen (grafrede, tijdscirkel)	Alternatieve talen (rituelen, metaforen, verhalen)	Oordeelvrij luisteren Ik-posities splitsen Mindfulness Losdenkoefeningen
Gericht op	Aanvaarden van pijn	Regie over het eigen leven Aanvaarding kwetsbaarheid	Aanvaarding onzekerheid Inspiratie door onbekende	Aanvaarding van onduidelijkheid en tegenstrijdigheden Openen van nieuwe perspectieven
Inspiratiebron	Trage vragen (Kunneman) Presentie (Baart) ACT (Hayes) MBSR (Kabat-Zinn) Experientele psychotherapie (Gendlin, Rogers)	ACT (Hayes) Geweldloze communicatie (Rosenberg) Motiverende gespreksvoering (Miller & Rollnick) Zin van het bestaan (Frankl)	Filosofie (Burms, Nussbaum) Psychologen (Alma, Yalom)	The Dialogical Self (Hermans) ACT (Hayes)

Overgenomen van Vosselman & van Hout, 2013. Totaaloverzicht zingevende gespreksvoering

Casusoefening: Vertragen tot stilstand

Neem een casus in gedachten, of deel deze met je gesprekspartners waarin je bij jezelf merkte dat je je onmachtig voelde door de reactie van de client, waarin iemand steeds aangaf niet(s) meer te willen of waarin je terugschrok voor het overweldigende verdriet van de ander.

Wat gebeurde er?

Welke instinctieve neiging heb jij in dit soort situaties?

Maakt het uit wie dan tegenover je zit? In welk opzicht?

Als je dat gesprek opnieuw mocht doen, wat zou je dan anders doen?

Vertragen

Focus op kunnen toestaan van overweldigende emoties (pijn, verlies, rouw)

Meditatie

Ademhalingsoefeningen

Casusoefening: rituelen

Neem een casus in gedachten, of deel deze met je gesprekspartners waarin er in het leven van een client iets zodanig ontregelend gebeurde (mag van alles zijn, ook iets positiefs zoals een geboorte) waarin de client het lastig vond om betekenis te geven aan de situatie met woorden.

**Versie a: Welke rituelen ken je voor dit soort situaties (religieus en niet-religieus)?
Welk ritueel had in deze situatie misschien gepast geweest en waarom denk je dat?**

Versie b: Als zo iets jou zou overkomen wat voor ritueel zou dan helpen om betekenis te geven aan wat er is gebeurd?

Maakt het uit of het religieus is of niet religieus?

Maakt het uit of je het ritueel alleen uitvoert of met (betekenisvolle) anderen?

Zou je zelf een ritueel kunnen bedenken voor deze situatie?

Rituelen

Hakka in NZ parlement

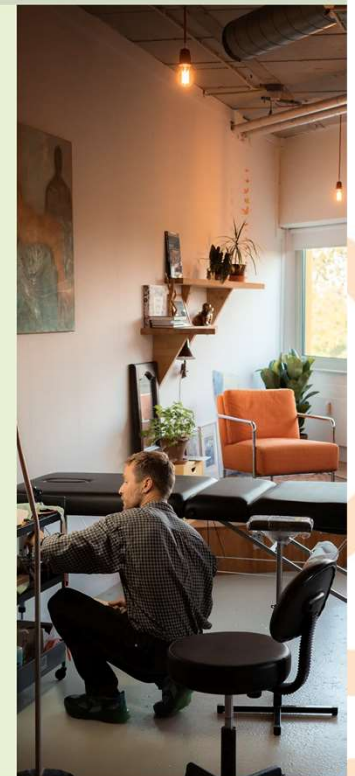
Of lees : Tussen leven en dood. Rituelen rondom zwangerschapsverlies in Nederland (rug.nl)

Tattoo & Chill

Een veilige plek voor tattoos en goede gesprekken. Ervaar de ruimte om te ontspannen, jezelf te zijn en nieuwe perspectieven te ontdekken.

Je kunt hier terecht voor:

- Tattoos (machine en handpoke)
- Geestelijke verzorging (begeleiding bij levensvragen en complexe ervaringen)
- Rituele tattoos

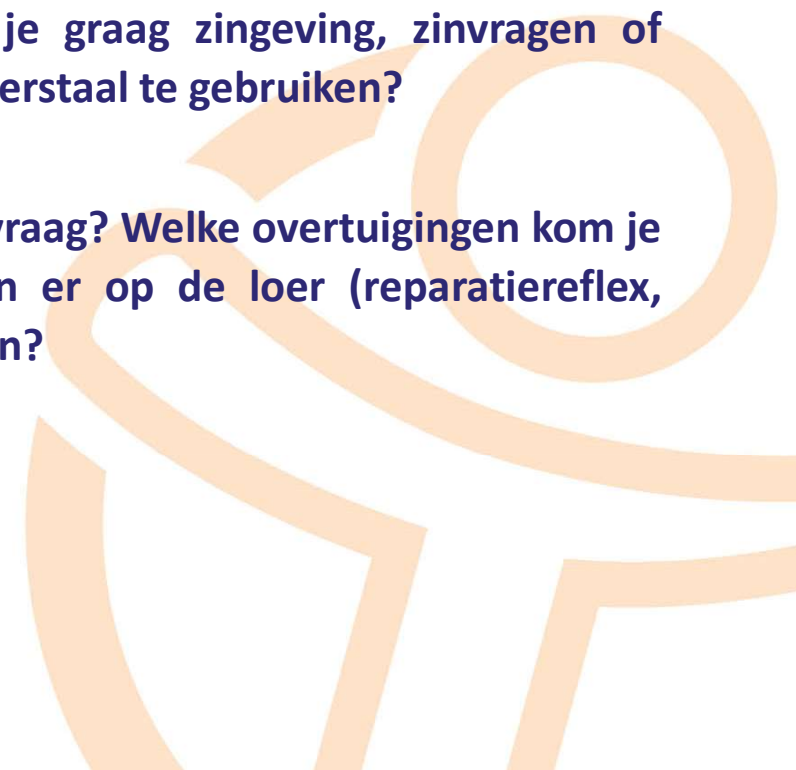

Casusoefening: De fundament-vraag

Neem een casus in je gedachten, of deel deze met je gesprekspartners waar er vanuit holistisch perspectief meer aan de hand was of later bleek te zijn op een existentieel niveau.

1: Welke vraag zou je kunnen stellen die duidelijk maakt dat je graag zingeving, zinvragen of betekenisgeving wil bespreken zonder deze begrippen of hulpverlenerstaal te gebruiken?

2: Reflecteer op je eigen zoektocht: was je op zoek naar de 'goede' vraag? Welke overtuigingen kom je tegen over je eigen rol en taakopvatting? Welke valkuilen lagen er op de loer (reparatiereflex, ontkenning, rationaliteit)? Kun je ook een alternatieve taal gebruiken?

Verbeelding

perspectiefwissel: de
mantelzorg

Of

Baby ontroerd door muziek

Evaluatie en Afsluiting

Reflectie?

Opmerkingen of vragen?

Bronnen

- Arkowitz, H., Westra, H.A., Miller, W.R., & Rollnick, S. (Red.) (2011). Motiverende gespreksvoering in de GGZ. Ouderkerk aan den IJssel: Ekklesia
- Baron, Ellis & de Jonge, Jannet & Schippers, Gerard. (2015). Motiverende gespreksvoering. Gedragstherapie. Vol. 48. beschikbaar via: https://www.tijdschriftgedragstherapie.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/TG-2015-2-4/Motiverende-gespreksvoering
- Sawyer A.T., Wheeler J., Jennelle P., Pepe J., Robinson P.S. (2020) A Randomized Controlled Trial of a Motivational Interviewing Intervention to Improve Whole-Person Lifestyle. *Journal of Primary Care & Community Health*. Vol. 11. doi:[10.1177/2150132720922714](https://doi.org/10.1177/2150132720922714)
- Miller, W.R., & Rollnick, S. (2014). Motiverende gespreksvoering: Mensen helpen veranderen (3e ed.). Ouderkerk aan den IJssel: Ekklesia.
- Neuman B.M., Fawcett J. (1989). The Neuman systems model. Norwalk, CT: Appleton & Lange.
- Nolan S. (2011) Psychospiritual care: New content for old concepts-towards a new paradigm for non-religious spiritual care. *Journal for the Study of Spirituality*. May 23;1(1):50-64.
- Peelen, J. (2012). Tussen leven en dood. Rituelen rondom zwangerschapsverlies in Nederland. *Yearbook for Ritual and Liturgical Studies*, 28, 259-265.
- Rosa, H. (2018). The idea of Resonance as a sociological concept. (Online) https://www.hf.uio.no/ikos/english/research/news-and-events/events/phd/2022/the-idea-of-resonance-as-a-sociological-concept_by-hartmut-rosa.pdf
- Smit J.D. (2015). Antwoord Geven Op Het Leven Zelf. Delft: Eburon.
- Vosselman, M., & Hout, K. V. (2013). Zingevende gespreksvoering. *Helpen als er geen oplossingen zijn*. Boom.
- Vosselman (z.d.). Yes to Life. Presentatie online via: <https://www.covias.be/wp-content/uploads/2022/02/Zingevende-gespreksvoering-Yes-to-life-20220214.pdf>